

ПЕРЕДМОВА

УДК 712.24:502.5

НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Зорунько В.І.,

к.с.-г.н., доцент кафедри захисту, генетики і селекції рослин,

декан АБТ факультету,

zorunko1@gmail.com

Бондар Л.П.,

к.б.н., доцент кафедри садівництва, виноградарства, біології та хімії

luda.bondar@i.ua

Одеський державний аграрний університет,

Україна

Анотація. Досліджували негативні наслідки сільськогосподарської діяльності у результаті неконтрольованого використання сучасних засобів інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Встановили основні антропогенні фактори, що призводять до негативних змін в ґрунтах. Запропонували важливі стратегічні напрями в реалізації заходів по охороні земель.

Ключові слова: ґрунт, ерозія, сільськогосподарське виробництво, антропогенні чинники, агроландшафт.

На протязі тривалого часу в Україні застосовується полицева (з обертанням скиби) оранка, схиліві землі та заплави малих річок використовуються під рілля. У результаті неконтрольованого використання сучасних засобів інтенсифікації сільськогосподарського виробництва, а саме, важкої потужної техніки, синтетичних добрив та пестицидів, ґрунти втратили екологічну рівновагу, яка проявилась у ще більшому їх забрудненні важкими металами, радіонуклідами, пестицидами, хімічними речовинами, відбулось ослаблення процесів саморегуляції, що є основними у процесах відтворення родючості ґрунтів [1, с. 5-8, 2, с. 4-12].

Так як зберігається тенденція техногенного природо-руйнуючого типу розвитку АПК, це призведе екологічної кризи в сільському господарстві. Прояви цієї кризи це зменшення родючості, деградація та втрата сільськогосподарських земель через ерозію, а також суттєве зменшення вмісту гумусу у ґрунті і поживних речовин.

Тому, всі ці негативні фактори призвели до суттєвих змін у природному середовищі сільськогосподарських районах так як, на площах угідь змінилися потоки речовин, порушився твердий, рідкий і розчинений стік. В результаті знищення лісів збільшується змив ґрунту, твердий стік річок, а це призвело до замулювання русла річок, водосховищ, а також заплавної масивів. Основними антропогенними чинниками, що призводять до негативних змін в ґрунтах, є порушення в техніці обробки, застосування мінеральних добрив, використання важких машин і механізмів під час здійснення сільськогосподарських робіт, а також недостатнє використання органічних добрив, вапняних матеріалів, відсутність догляду за меліоративними системами.

Посилення ерозійних процесів, що призвело до зниження родючості сільськогосподарських земель, обумовлено тим, через кризовий фінансовий стан сільськогосподарські підприємства не можуть інвестувати земле охоронні і протнерозійні заходи за рахунок своїх власних коштів. Все це обумовлено техногенним підходом до сільськогосподарського виробництва, тому були не враховані питання раціонального природокористування та екології, а саме ці питання не вважали актуальними. Агротехнологічні технології обробітку в сільському господарстві на протязі тривалого часу були направлені отримати високий врожай, і саме тому не вдавались до питання відновлення родючості земель. Тобто, в результаті такого споживацького відношення за невеликий період часу в історії ґрунтоутворення можуть мати суттєві зміни і потрібно провести термінові заходи для їх захисту та необхідної охорони від негативних ерозійних процесів, забруднення а також погіршення екологічного стану [3, с. 5-7]. Важливими стратегічними напрямками в реалізації заходів по охороні земель повинні бути:

- сформувати в усіх землеробських районах високопродуктивні, ерозійно-стійкі та еколого безпечні агроландшафти, що повинні мати добрі рівні саморегуляції і мають бути збалансовані з навколишнім середовищем та його основними екосистемами;
- запровадити еколого-ландшафтне землеробства з оптимальним співвідношенням сільськогосподарських угідь;
- забезпечити раціональне, невиснажливе, ґрунтозахисне та еколого безпечне землекористування у напрямку сталого соціально- економічного розвитку;
- комплексний науково обґрунтований підхід до процесів використання, збереження та відтворення родючості сільськогосподарських угідь, здійснювати земле меліоративні і земле охоронні заходи з урахуванням особливостей природно-кліматичних зон;
- впроваджувати контурно-меліоративну організацію території, яка передбачає обробку ґрунту по горизонталям місцевості, посадку лісосмуг по горизонталям.

Список літератури

1. Шкуратов О.І., Чудовська В.А., Вдовиченко А.В. Органічне сільське господарство: еколого-економічні імперативи розвитку: Монографія. К.:ТОВ «ДІА», 2015. 248 с.
2. Шпортюк Н.Л. Інноваційний розвиток сільського господарства: проблеми та перспективи. Сталій розвиток сільського господарства: глобальні зміни та національні особливості досягнення: матеріали міжн. наук. практ. конф. 28-29 травня 2019 р. м. Біла церква. Біла Церква: БНАУ. С. 60-61.
3. Практичні рекомендації з питань ведення органічного сільського господарства, відтворення і збереження агроландшафтів у сучасних умовах господарювання. смт Хлібодарське: Одеська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН України, 2022. 30 с.